

Svar på skriftligt spörsmål SSS 549/2021 rd

Svar på skriftligt spörsmål om bristen på blåjuspåpersonal, utbildningen, ställningen för och finansieringsunderskottet inom räddningsväsendet

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 549/2021 rd undertecknat av riksdagsledamot Kari Tolvanen /saml m.fl.:

Vilka åtgärder ämnar regeringen vidta för att lösa bristen på räddningsmän inom räddningsväsendet,

vilka åtgärder ämnar regeringen vidta för att öka räddningsutbildningens volym så att den motsvarar det verkliga behovet,

vilka åtgärder ämnar regeringen vidta för att trygga räddningsväsendets ställning i de nya välfärdsområdena,

vilka åtgärder ämnar regeringen vidta för att korrigera det årliga underskottet på cirka 81 miljoner euro som kumuleras i systemet för räddningsväsendet,

vilka åtgärder ämnar regeringen vidta för att tillgodose det akuta behovet av svenskspråkiga räddningsmän och

vilka åtgärder ämnar regeringen vidta för att avtalsbrandkårernas verksamhetsförutsättningar ska tryggas i världen efter social- och hälsovårdsreformen och räddningsreformen?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Inrikesministeriet har under 2021 i samarbete med Räddningsinstitutet utrett det nuvarande antalet räddningsmän och behovet av öka antalet under detta årtionde. Enligt räddningsverkens och regionförvaltningsverkens uppgifter och uppskattningar skulle en förbättring av räddningsväsendets aktionsberedskap och förändringar i beredskapen under åren 2020–2030 medföra ett behov av att öka antalet räddningsmän inom räddningsväsendet med cirka 1 000 personer.

Räddningsväsendets personalbehov består av omedelbar rekrytering till följd av avgången,

personalökningar som antecknats servicenivåbeslut, förutsedda personalresursökningar (t.ex. ändringar i beredskapen, inrättande av ett välfärdsområde osv.) som tills vidare inte har antecknats i servicenivåbesluten samt av tillägg som beror på ändringar på lång sikt (t.ex. arbetstidslagstiftningen).

Genom den nuvarande utbildningsproduktionen kan man inte svara på behovet av extra räddningsmän, utan det förutsätter att Räddningsinstitutets utbildningssystem anpassas genom förutseende planering och undervisningsarrangemang. Genom att öka antalet räddningsmän i utbildningssystemet kan man säkerställa att det finns tillräckligt mycket räddningsmän med yrkeskompetens i hela landet med tanke på behoven och att tillgången till och kvaliteten på räddningsväsendets tjänster är lika i hela landet. Inrikesministeriet har föreslagit anslag för planering av antalet tilläggsutbildningar, så att det utbildningsbehov som utretts på uppdrag av ministeriet kan tillgodoses.

För att tillgodose de behov som förbättringen av räddningsverkens aktionsberedskap och förändringarna i beredskapen medför har man utarbetat en plan för att öka antalet nybörjarplatser för åren 2022–2030 enligt det antal räddningsmän som behövs.

Räddningsinstitutets utbildningsvolym höjdes föregripande fram till 2020, genast i regeringens första budgetproposition. Samtidigt anvisades Räddningsinstitutet ett tilläggsanslag för åren 2020–2021 för att säkerställa utbildningens kvalitet. Hösten 2019 fattades också ett beslut om en tidsbestämd koncession för Helsingfors Räddningsskola, som för sin del har ökat antalet räddningsmannautbildningar på riksnivå och delvis tillgodosett det redan långvariga behovet av räddningsmän.

Målet med reformen av välfärdsområdena är att trygga jämlika och högklassiga social- och hälsovårdstjänster och räddningstjänster överallt i Finland. Verkställandet av ändringen koordineras i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet, inrikesministeriet och finansministeriet. Inrikesministeriet har dessutom inrättat ett separat projekt för att säkerställa att uppgiften att organisera räddningsväsendet på ett kontrollerat sätt överförs till välfärdsområdena. För genomförandet och verkställandet av ändringen ansvarar de interimistiska organ som inrättats i regionerna och som representerar både social- och hälsovårdsväsendet och räddningsväsendet. Vid sidan av sina egna arbetsuppgifter deltar även annan personal inom räddningsväsendet i verkställandet av välfärdsområdesreformen. I och med ändringen säkerställs att räddningsväsendet även i fortsättningen är ett parallellt verksamhetsområde med social- och hälsovårdsväsendet.

I räddningsväsendets nuvarande regionala, kommunbaserade system har finansieringsunderskottet uppskattats uppgå till sammanlagt 81 miljoner euro. Uppskattningen omfattar personalkostnader, hyreskostnader för fastigheter, köp av tjänster, övriga kostnader och avskrivningar. Finansie-

ringsunderskottet beror på brister i servicenivån (58 miljoner euro), behov av beredskapsändringar (13 miljoner euro) och oljeskyddsfondens förändrade ekonomiska situation (10 miljoner euro/år).

Det identifierade finansieringsunderskottet inom räddningsväsendet bör åtgärdas av de kommuner som bär finansieringsansvaret för räddningsväsendet den 1 januari 2023 innan välfärdsområdena inrättas. Man strävar efter att täcka den eventuella resten under välfärdsområdenas övergångsperiod fram till 2030.

Räddningsinstitutet utredde i augusti 2021 på uppdrag av inrikesministeriet behovet av svenskspråkiga räddningsmän vid räddningsverken. Enkäten besvarades av 22 räddningsverk och av Mariehamn och Jomala på Åland. Av räddningsverken meddelade 15 att de inte har något behov av svenskspråkiga räddningsmän under åren 2021–2030. Nio räddningsverk meddelade att de har behov av svenskspråkiga räddningsmän.

Inrikesministeriets och Räddningsinstitutets förslag till anslag bereddes i budgeten för 2022. Det har föreslagits ett tilläggsanslag på 2,11 miljoner euro för utgifterna för planeringen av ökningen av antalet personer som ska utbildas till räddningsmän och för utgifterna för stärkandet av produktionen av räddningsmän och den tvåspråkiga regionala räddningsmannakursen för 2022. Även i statens följande budget- och ramprocesser kommer man att ge förslag gällande stärkandet av produktionen av räddningsmän.

Enligt regeringsprogrammet stärks avtalsbrandkårernas verksamhetsförutsättningar som räddningsverkens samarbetspartner och deras nuvarande och framtida utmaningar samt särdrag identifieras. Målet med reformen av räddningsväsendet är att trygga jämlika och högklassiga räddningstjänster överallt i Finland. Säkerställandet av avtalsbrandkårssystemets funktion som en del av reformen är livsviktigt med tanke på servicesystemets funktion inom räddningsväsendet. I samband med reformen av välfärdsområdena överförs de avtal som det lokala räddningsväsendet ingått till exempel med avtalsbrandkårerna från det lokala räddningsväsendet till välfärdsområdet. Från och med den 1 januari 2023 beslutar välfärdsområdet om serviceproduktionen och till exempel brandkårsavtalen. Inrikesministeriet har under regeringsperioden utarbetat ett nationellt handlingsprogram för utveckling av avtalsbrandkårsverksamheten, som för sin del strävar efter att stödja och förenhetliga i synnerhet avtalsbrandkårsverksamheten som är viktig med tanke på räddningsväsendets tjänster i glesbygden.

Räddningsverkens serviceproduktion grundar sig på närserviceprincipen, det vill säga tjänsterna produceras nära kunden. Detta förutsätter ett fungerande och tillräckligt tätt nätverk av brandstationer samt ett fungerande samarbete med avtalsbrandkårerna och andra aktörer. Finansieringsnivån för räddningsväsendets ska således vara tillräcklig för att säkerställa en jämlik tillgång till tjänster. Detta innebär också tillräckligt med kompetent personal för räddningsväsendets uppgifter. För att räddningsväsendets aktionsberedskap ska nå den nivå som föreskrivs i räddningslagen

krävs enligt uppskattningar ytterligare cirka 1 000 heltidsanställda personer vid räddningsverken utöver de nuvarande 6 200 och cirka 450 anställda vid avtalsbrandkårer utöver de nuvarande 15 350. Även avtalsbrandkåreerna har utmaningar med att rekrytera nya medlemmar. Detta förutsätter också att Räddningsinstitutets utbildningssystem stärks så att även de kompetenskrav som ställs på avtalsbrandkårsverksamheten täcks. Nya rekryteringssätt utvecklas i samarbete med räddningsverken. Det är också viktigt att få barn och unga att intressera sig för brandkårsverksamheten och därigenom för en eventuell karriär som räddningsman.

I enlighet med det mål som inrikesministeriet ställt upp för Räddningsinstitutet genomförde Räddningsinstitutet en bedömning av det kvantitativa behovet av examina för nödcentraloperatörer före slutet av våren 2021 i samarbete med Nödcentralverket och inrikesministeriet. I den tredje tilläggsbudgeten för 2021 beviljades ett anslag på 955 000 euro för att öka utbildningsvolymen av nödcentraloperatörer.

För att underlätta det akuta behovet av nödcentraloperatörer inledde Räddningsinstitutet hösten 2021 en extra utbildning för nödcentraloperatörer på 1,5 år med 24 nybörjarplatser i Kuopio. Behovet av att utöka antalet jourhavande vid nödcentralerna har identifierats redan i regeringsprogrammet och utbildningsvolymen ökades redan i början av regeringsperioden. Nödcentralverket har också vidtagit målmedvetna åtgärder för att utveckla arbetshälsan, med vilka man har lyckats minska sjukfrånvaron, omsättningen och avgången från branschen. Nödcentralverket fortsätter detta målmedvetna arbete.

Helsingfors 2.11.2021

Inrikesminister Maria Ohisalo